

S tím by bylo možno souhlasit. Žáčková správně poukazuje na dlouhou a v mnoha případech zavádějící tradici nejen literární vědy vnímat komické kulturní projevy jako lidové – navazuje to na odlišení komedie od tragédie vztahem publika k hrdinům, kteří nemají být lepší než diváci. Přesto však opět zůstává jenom v půli cesty a v samém závěru své práce tvrdí, že „můžeme považovat smíchovou kulturu za prapůvod komicko-realistické poezie“. Nenachází v komicko-realistické poezii toskánského středověku mnoho příkladů „groteskního realismu“, zato se domnívá, že například v tvorbě Cecca Angiolierioho se „ozývá již polozapomenutá tradice smíchové kultury, s jejím snižováním a negací“. Tento závěrečný exkurz vyznívá jako pokus o teorii činěný na poslední chvíli. Najednou se v něm ovšem zapomnělo na římskou rétoriku a na oficiální komickou literaturu antického starověku (k Propertiovi, Martialovi a Horatiovi se v knize autorka ostatně dostává jen jednou a opět zjevně zcela nahodile, na s. 82–83, když ji k tomu přivádí citovaná sekundární literatura). Původ zkoumané materie je náhle bez jakékoli opory hledán v imaginární lidové mlhovině. V ní se ztrácí i argumentace recenzované monografie, neboť není zřejmé, jak napomůže vágní pojem „smíchové kultury“ prokazování jednoty vytříbeného žánru. Dobře na očích naopak zůstává představený materiál (doufejme, že přinejmenším v překladatelském úsilí autorka nepoleví) a s ním i mnoho nezodpovězených, leč palčivých otázek.

MARTIN ŠORM

Magistri Iohannis Hus Constantiensia, edd. Helena KRMÍČKOVÁ – Jana NECHUTOVÁ – Dušan COUFAL – Jana FUKSOVÁ – Lucie MAZALOVÁ – Petra MUTLOVÁ – Libor ŠVANDA – Soňa ŽÁKOVSKÁ – Amedeo MOLNÁR (†), Brepols, Turnhout 2016 (= Corpus christianorum. Continuatio mediaevalis 274; *Magistri Iohannis Hus Opera omnia XXIV*)

XCI + 350 s., ISBN 978-2-503-55469-3

Constantiensia budou zřejmě patřit k nejatraktivnějším svazkům Husových *Opera omnia* (MIHOO). Edice obsahuje 16 spisů velmi různého charakteru. Svazek není vymezen žánrově, nýbrž chronologicky, a to závěrem Husova života, tedy jeho pobytem v Kostnici a účinkováním na koncilu. Obsahuje tři skupiny textů: předně spisy, které Hus sepsal před odchodem z Čech a jež hodlal na koncilu využít pro svou obhajobu (kázání „O míru“, kvestie „O postačitelnosti Kristova zákona“ a krátký komentář k vyznání víry), dále díla napsaná v Kostnici na svobodě (kvestie o přijímání pod obojí) i v žaláři (sedm stručných traktátů) a konečně odpovědi na žalobní články, které patří chronologicky k oběma skupinám, neboť je Hus zčásti vypracoval v Čechách, zčásti v Kostnici. Po roce 2004, kdy vydání kvestií připravené

Jiřím Kejřem zavrřilo úsilí starří generace editorů MIHOO,¹ představuje svazek *Constantiensis*, distribuovaný na jaře 2017, třetí novou edici (souběžně vycházejí reedice starřích dílů MIHOO).² Stejně jako u svazku XVII (*Enarratio Psalmorum*) z roku 2013 jde o dílo početné skupiny odborníků z Ústavu klasických studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, vedených Helenou Krmíčkovou a Janou Nechutovou (jak lze soudit z pořadí jmen na titulním listě).

Editorský kolektiv tvořili a o přípravu jednotlivých textů se podělili Duřan Coufal (*De cognitione Dei* – s J. Fuksovou, *De matrimonio, Responsiones ad articulos Wyclef, Responsiones ad articulos Páleč*), Jana Fuksová (*De sufficiencia legis Cristi* – s J. Nechutovou, *De mandatis Dei et de Oracione Dominica, De cognitione Dei* – s D. Coufalem), Helena Krmíčková (*De sumptione sanguinis Iesu Cristi sub specie vini, De sacramento corporis et sanguinis Domini*), Lucie Mazalová (*De tribus hostibus hominis* – s L. Švandou, *De penitencia, Responsiones breves ad articulos ultimos*), Petra Mutlová (*De fidei sue elucidacione*), Jana Nechutová (*Sermo de pace, De sufficiencia legis Cristi* – s J. Fuksovou) a Libor Švanda (*De peccato mortali, De tribus hostibus hominis* – s L. Mazalovou, *Responsiones ad depositiones testium*). Na rejstřících podle předmluvy (s. VIII) spolupracovaly také Soňa Žákovská, která je na titulu knihy uvedena mezi editory, a Zuzana Lukřová, jež na titulním listě nefiguruje. U tří děl (*Sermo de pace*, tzv. vídeňský autograf a odpovědi na Viklefovy články) využili editoři starří kritické edice Amedeo Molnára a k dispozici měli také jeho přípravné materiály k vydání dalších kostnických spisů.

O Molnárovy výzkumy a publikace se mohli editoři nejvíce opřít u první skupiny Husových spisů. Vydání *Sermo de pace* připravené Janou Nechutovou je sice v úvodu označeno jako převzatá Molnárova edice z roku 1963,³ ovšem vzhledem k odlišnostem, které se kromě pravopisných drobností (zejména psaní číslovek) týkají i rukopisné základny, na ně lze pohlížet jako na nový ediční počin. Oproti předchozí edici je aparát obohacen o varianty budyřinského rukopisu 8° 7, jenž byl Molnárovi nepřístupný. Naopak vídeňský Cod. 4902 byl z kolace vyloučen a jeho znění bylo otiřtěno zvlářt. Tento rukopis obsahuje asi tři čtvrtiny textu *Sermo de pace*. Přítomná edice se přidřžuje Molnárovy teze, že texty rukopisu 4902 představují přepracování původních Husových poznámek ke spisům připravovaným do Kostnice (fragment těchto poznámek se zachoval na jiném místě téhož rukopisu – jde o zmíněný vídeňský autograf).⁴ Molnár se ve své studii soustředil na důkaz, že autograf je nejstarřím doloženým stupněm vývoje textů Husovy „výzbroje do Kostnice“,

1) *Magistri Iohannis Hus Questiones*, ed. Jiří KEJŘ, Turnhout 2004 (= Corpus christianorum. Continuatio mediaevalis 205; *Magistri Iohannis Hus Opera omnia XIXA*).

2) Dvěma poprvé kriticky vydanými spisy jsou *Dicta de tempore magistro Iohanni Hus attributa I–II*, ed. Jana ZACHOVÁ, Turnhout 2011 (= Corpus christianorum. Continuatio mediaevalis 239, 239A; *Magistri Iohannis Hus Opera omnia XXVI Dubia 1A–B*); *Magistri Iohannis Hus Enarratio Psalmorum (Ps. 109–118)*, edd. Jana NECHUTOVÁ – Helena KRMÍČKOVÁ – Duřan COUFAL – Jana FUKSOVÁ – Petra MUTLOVÁ – Anna PUMPROVÁ – Dana STEHLÍKOVÁ – Libor ŠVANDA, Turnhout 2013 (= Corpus christianorum. Continuatio mediaevalis 253; *Magistri Iohannis Hus Opera omnia XVII*).

3) Jan HUS, *Sermo de pace / Řeč o míru*, edd. Frantiřek M. DOBIÁŘ – Amedeo MOLNÁR, Praha 1963, Praha ²1995.

4) Amedeo MOLNÁR, *Pohled do Husovy literární dílny*, Listy filologické 82, 1959, s. 239–246.

a charakteristiku zkrácených verzí jako stupně středního pouze konstatoval. Jana Nechutová upozornila na to, že zápis v rukopise 4902 obsahuje vynechaná místa, která velikostí odpovídají rozsahu textu v úplném znění díla, známém z ostatních rukopisů. To podle ní dokládá, že máme před sebou opis Husových skic (s. xv).

Vynechávky se nezřídka objevují uprostřed věty a text plynule nenavazuje (a čten spojitě nedává či mění význam), takže edice krátké verze musela některé fráze ukončit třemi tečkami (srov. např. s. 30 se s. 8–9 a Tab. 2). To by znamenalo, že Hus při koncipování této střední verze nedokončoval myšlenku a hodlal se k rozepsaným větám vrátit později, přičemž však už měl představu o tom, kolik řádek chce ještě připsat. Dále by to znamenalo, že opisovači dostali k dispozici tuto nedohotovenou verzi ještě dříve, než autor vynechaná místa dopsal. To je jistě možné, byť mně není zřejmé, z jakého důvodu byl text rozmnožován před dokončením. Nebylo by však možno shodnou délku vynechaných míst a konečného textu podobně hypoteticky vysvětlit tak, že písař rukopisu 4902 pracoval až poté, co Hus dílo dokončil, a to s poškozenou předlohou, z níž byl zřejmý přibližný rozsah ztraceného nebo nečitelného textu? Ať tak či onak, své zkrácené verze mají v rukopise ÖNB 4902 také spisy *De sufficiencia* a *De fidei sue elucidacione*. U prvního z nich zvolily editorky stejný postup jako u kázání o míru, tedy separátní otisk; u druhého je znění mezerovitěho opisu zakomponováno do textu a reflektováno v aparátu. Proč tomu tak je, není v úvodu k edici (s. XXI–XX) výslovně tematizováno. Zatímco u *Sermo de pace* respektuje nová edice Molnárova volbu výchozího rukopisu, v případě spisu *De fidei sue elucidacione* se jako nejlepší ukázala odlišná skupina rukopisů, než ze které vycházelo dosud užívané vydání, Flaciova *Historia et monumenta* (u kvěstie *De sufficiencia legis Cristi* úvodní studie otázku Flaciovy předlohy neřeší). První skupinu spisů uzavírá otisk Husových vlastnoručních poznámek k proponovaným kostnickým projevům, vydaný poprvé Amedeo Molnárem v citované studii.

Druhá skupina spisů sestává z Husových děl sepsaných v Kostnici. Kvěstii *De sumpcione sangwinis* napsal Hus ještě před svým zatčením 28. listopadu 1414. Její vydání je doprovázeno poměrně obsáhlým úvodem (nejdelším v celé edici), který shrnuje výsledky dlouholetého bádání editorky Heleny Krmíčkové. Sedm kratších traktátů psal vězněný Hus od počátku roku do počátku března 1415 pro poučení svých strážců, Italů Roberta, Jiřího a Jakuba. Ne všechny texty doprovází výslovná dedikace žaláříkům; editoři nicméně odmítají tvrzení některých Husových životopisců, že spisky bez věnování napsal Hus pro vlastní útěchu. Činí tak jednak na základě úvahy o okolnostech věznění, jednak pro jednotný katechetický tón všech sedmi traktátů (s. xxxii a xxxvii). Z edice vyloučili její autoři krátký spis *Expositio brevis super Pater noster*, jehož vznik kladl F. M. Bartoš do kontextu s Husovou žaláří tvorbou, poněvadž jeho textová tradice sepsání v Kostnici nenasvědčuje (s. xi).⁵ O významu tzv. kostnických traktátů svědčí poměrně velký počet dochovaných rukopisů (od 14 až po 24 v případě *De matrimonio*), ale také třeba valdenský překlad traktátu o manželství do provensálsčiny z počátku 16. století. Díky

5) Viz též Helena KRMÍČKOVÁ, *Napsal Jan Hus Krátký výklad Páteře (Bartoš – Spunar; č. 49)?*, in: Datum per manus. Přátelé, kolegové a žáci Zbyňku Svitákovi k 60. narozeninám, edd. Lukáš Führer – Ivana Musilová – Josef Voborný – Radana Červená, Brno 2015, s. 179–190.

zpřístupnění v první souborné edici Husových děl z roku 1558 a díky dramatickým okolnostem jejich vzniku patří kostnické traktáty ke stálícím husovského bádání a biografiky. I zde nicméně editoři přinášejí nová zjištění. Patří k nim například odhalení dvacetitřádkové paralely mezi spiskem *De cognitione Dei* a *Českou postilou* (viz s. XLIV), které naznačuje, jak Hus pracoval při nedostatku knih s vlastními staršími spisy a s pamětí.

Vydání kostnických traktátů po 450 letech vzbuzuje otázku, nakolik se výsledný, kriticky konstituovaný text liší od dosud používaného znění ve Flaciovyh *Historia et monumenta* z roku 1558.⁶ Jde o rozdíly převážně filologického zájmu, nebo i o významové a obsahové posuny, jež mají relevanci také pro historickou interpretaci? Podívejme se na namátkou zvolený traktát *De penitencia*. Kritická edice je vytvořena na základě 14 dochovaných rukopisů, tisk *Monument* do kolace zahrnut nebyl (v celém svazku k němu bylo přihlédnuto jen ve „zvláště pozoruhodných“ případech, viz s. LXXIV). V textu o 138 řádcích jsem napočítal 25 čtení rozdílných od Flaciova vydání. Jedná se buď o minoritní varianty obsažené v jednom až třech rukopisech, anebo – v přibližně stejném počtu případů – o místa, kde se textová tradice dělí na dvě skupiny a kde se znění *Monument* shoduje s až devíti rukopisy. Ve většině případů jde o významově nedůležité varianty, jako jsou chybějící (méně často přebývající) slova typu *scilicet* nebo *et*, slovosled, případně další nevýznamové varianty v rozsahu několika málo slov. Rozsáhlejší varianta se nachází v úvodní pasáži (s. 161, ř. 15), kde se formulace starého tisku – výčet ctností v délce deseti slov – ukázala jako neautentická (objevuje se v jediném rukopise, v obměněném znění pak v jednom dalším). V jiném případě (s. 164, ř. 75) doplňuje Flaciův tisk do věty spojku, kterou žádný nám známý rukopis nemá, usnadňuje však pochopení, jak dokládá i pokus o emendaci nesusnadného místa v jednom z kodexů.

Nenápadná, avšak důsažná změna se ukrývá na konci traktátu (s. 166, ř. 120). Kdo je atakován hříchem smilstva, má zbožně a na modlitbách prosit o pomoc boží a svatých a zkrotit tělo postem, říká Hus. Flaciova edice z obratu *Dei et sanctorum implorare auxilium* vypouští bez opory v jakémkoliv z dochovaných rukopisů slova *et sanctorum*. Jde s největší pravděpodobností o svévolný zásah do teologického obsahu, jenž měl odstranit zmínku o přímlovách světců, z Flaciova luterského stanoviska nevhodnou. Podobný zásah konstatuje úvodní studie také v případě spisu *De fidei sue elucidacione*: Hus zde mluví o církvi vítězné, bojující a spící, avšak Flaciovo vydání poslední z nich vynechává (zjevně kvůli odmítání očištění luterány) a upravuje odpovídajícím způsobem i následný text. Ačkoli ani v tomto případě není variantní znění *Monument* zachyceno v aparátu edice (srov. s. XXII a 95), poskytuje nová edice motivovanému uživateli, který ji porovná s vydáním dosud užívaným, mimo jiné i informaci o Husových názorech očištěných od luterských intervencí. Úvody k některým editovaným spisům navíc přinášejí informaci o blízkosti budyšínských rukopisů a Flaciova vydání a o korekturách provedených v těchto kodexech humanistickou rukou. Po obsažném úvodu Dušana Coufala k *Enarratio Psalmorum*⁷

6) *Ioannis Hus et Hieronymi Pragensis confessorum Christi Historia et monumenta* I–II, Noribergae 1558.

7) *Magistri Iohannis Hus Enarratio Psalmorum*, s. XXXVIII–LXVIII.

přinášejí *Constantiensia* další příspěvky k historii a kritice Flaciovy edice *Historia et monumenta*.

Svazek kostnických spisů uzavírá vydání Husových odpovědí na čtyři série žalobních článků. Tzv. *Depositiones testium*, tři řady svědeckých výpovědí proti Husovi, vznikly v letech 1409–1411; odpovědi na ně sestavil Hus na podzim 1414 během příprav na kostnický koncil. Na další soubory žalob – 45 odsouzených Viklefových tezí, žaloby sestavené Štěpánem Pálčem ponejvíce z Husova spisu *De ecclesia* a stručné reakce z 20. června 1415 na poslední žalobní články předložené mu o dva dny dříve – odpovídal Hus již v kostnickém vězení. Žalobní články spolu s vyjádřením obviněného poskytují někdy až intimní vhled do Husova života a okolností jeho zápasu. Spolu s korespondencí a osobně laděnými pasážemi v polemikách mimoděk prozrazují nejvíce osobních a situačních detailů a přispívají k plasticitě, s níž před námi Husův osud vyvstává. S výjimkou výše zmíněného vydání odpovědí na 45 článků Amedeo Molnárem⁸ byly reakce na žaloby dosud používány v Palackého vydání ze souboru *Documenta*.⁹ Nová edice už svou grafikou dává najevo opačnou optiku, než jakou měl Palacký: zatímco v *Documentech* jsou Husovy glosy a odpovědi tištěny odlišným typem písma, *Constantiensia* tisknou obžaloby petitem a Husovy reakce na ně běžnou velikostí písma. Tento snad až hyperpietní přístup má své opodstatnění v tom, že zde máme co do činění s edicí Husových sebraných spisů, a z tohoto pohledu také dává smysl. Vyvstává nicméně otázka, zda odpovědi na články nepatří spíše právě mezi *documenta* než mezi Husova díla v nejlustnější smyslu. Z uživatelského hlediska by ostatně bylo užitečné mít k dispozici v kritické edici všechny obžaloby a soupisy bludných článků, které byly proti Husovi předloženy, tedy i ty, na něž Hus písemně neodpovídal, a tudíž nejsou součástí recenzovaného svazku.

I v sekci žalobních článků, dosavadním dějepisectvím asi nejvíce využívané, přináší edice oproti starším vydáním novinky. *Depositiones testium* jsou vydány ze dvou rukopisů, přičemž jako základní byl použit rukopis Palackému neznámý. Odpovědi na Pálčovy artikuly jsou dnes známy v šesti rukopisech a jednom fragmentu, reakce na poslední články ve dvou úplných a čtyřech částečných opisech; Palacký použil v obou případech jen dva rukopisy. Odpovědi na výpovědi svědků jsou otištěny v pořadí, v jakém se čtou v rukopisech, zatímco Palacký seřadil jednotlivé celky chronologicky podle vzniku a pořadí tří částí je u něj opačné. Žaloby Jana Protivy a Michala de Causis, u Palackého prezentované jako samostatné celky, spadají v nové edici pod nadpis *Depositiones testium* jako jejich součást. Z obsahových změn můžeme upozornit na datum 1410 stojící na počátku Michalových žalob, které je v *Documentech* chybně přepsáno jako 1411.¹⁰ Zajímavou drobností pak je identifikace měšťana Václava, v jehož domě se roku 1401 měl podle Protivova udání

8) Amedeo MOLNÁR, *Les réponses de Jean Huss aux quarante-cinq articles*, Recherches de théologie ancienne et médiévale 31, 1964, s. 85–99.

9) *Documenta Mag. Joannis Hus vitam, doctrinam, causam in Constantiensi concilio actam et controversias de religione in Bohemia annis 1403–1418 motas illustrantia*, ed. František PALACKÝ, Pragae 1869, s. 164–185, 204–234.

10) *Magistri Iohannis Hus Constantiensia*, s. 237; *Documenta*, s. 169. Dataci opravil již Václav NOVOTNÝ, *M. Jan Hus. Život a učení I. Život a dílo 1*, Praha 1919, s. 470; až nyní se ovšem ukazuje, že nejde o chybu pramene, nýbrž edice.

odehrát rozhovor mezi Janem Husem, Jeronýmem Pražským, kramářem Křížem a dalšími o konfliktu duchovní a světské moci. Muzejní rukopis použitý Palackým jej označuje jako češíře (*picariator*) a tak také figuroval ve starší literatuře. Budyšínský rukopis je v *Depositiones testium* identifikuje jako *picator* a glosa, kterou editoři považují za Husovu, přidává české slovo *smolaře*; v Protivových člancích je sice *picator* opraveno na *picariator*, připsáno je však opět *smolaře* (viz s. 215, 231 a LVII). Ke jménu a řemeslu tohoto hostitele se dobře hodí záznam Tomkova místopisu, ze roku 1401 Anka, vdova po Václavu smolaři, prodala Ulovi měšečnickovi dům čp. 936g na Novém Městě pražském (dnes ul. Politických vězňů 7).¹¹

Tyto nesoustavné příklady ukazují, že edice Husových *Constantiensí* nabízí filologům, historikům, teologům a dalším odborným zájemcům množství nového materiálu, který mohou porovnat se svými dosavadními poznatky a podklady. Ve většině případů vycházejí vydané texty z mnohem většího počtu rukopisů než dosud užívané edice. Úvodní studie upozorňuje na rukopisy, jež nebyly podchyceny ani v soupisech Husova díla, i na takové, které byly v repertoriích evidovány neprávem. Eviduje také předchozí vydání, překlady a základní literaturu. Překvapivě však v kolonce překladů systematicky odkazuje pouze na německý překlad Augustina Zitteho z konce 18. století (nový německý překlad vyznání víry, odpovědí na Pálčovy články a části vyjádření k poslední obžalobě v antologii připravené Arminem Kohnlem a Thomasem Krzenckem vyšel příliš pozdě, než aby mohl být reflektován).¹² Odkazy na české překlady, ať už žalářních traktátů ve vydání Václava Flajšhans a Milana Svobody,¹³ nebo přípravných spisů v Dobiášově a Molnárově publikaci *Husova výzbroj do Kostnice*,¹⁴ chybí úplně.

Edice byla zpracována za použití transkripčních pravidel Bohumila Ryby a obvyklých edičních postupů. Místy se v detailech přece jen projevil rozdílný přístup jednotlivých editorů – týká se to například interpunkce v citacích typu „Augustinus(,) De consecracione(,) distincione 2^a“ (s. 197 a 221). Překvapivě je, že byla opuštěna praxe zachycovat v aparátu paralelní místa z jiných Husových spisů, dodržovaná u starších svazků MIHOO. Nejen autority užití Husem jinde, ale ani výše zmíněná paralela s *Českou postilou* není v textu edice zaznamenána. Čtenář se o tomto rozhodnutí dozví jaksi mezi řečí v úvodu k jednomu ze spisů (s. xxiii). Svazek také neobsahuje popisy použitých rukopisů. Při jejich množství je to pochopitelné, neboť by si vyžádaly nejen mnoho úsilí, ale také prostoru v edici. U některých sěžejních kodexů, které opakovaně figurují jako základní rukopisy pro vydání jednotlivých děl, by uživatel přesto informaci o provenienci a obsahu uvítal (namátkou se

11) Václav Vladivoj TOMEK, *Základy starého místopisu Pražského II. Nové město Pražské*, Praha 1870, s. 207.

12) *Vermischte Schriften des M. J. Hus von Hussinecz. Aus dem Lateinischen*, [přel. Augustin ZITTE], Leipzig – Prag 1784; *Johannes Hus deutsch*, edd. Armin KOHNLE – Thomas KRZENCK, Leipzig 2017.

13) *Mistra Jana Husi Sebrané spisy V. Spisy české 2*, edd. Milan SVOBODA – Václav FLAJŠHANS, Praha [1904], s. 211–250.

14) *Husova výzbroj do Kostnice*, přel. František M. DOBIÁŠ – Amedeo MOLNÁR, Praha 1965. V poznámkách k úvodu se na tyto překlady příležitostně upozorňuje, viz např. *Magistri Iohannis Hus Constantiensia*, s. XXI, pozn. 16.

takové údaje o dvou rukopisech objeví v úvodu k odpovědím na Pálčovy články na s. LXVI–LXVII).

Přestože Husova *constantiensia* byla badatelům známá takřikajíc odjakživa, představují kriticky vydaná *Constantiensia* přechod na vyšší úroveň. Díky kvalitní edici má nyní mezinárodní odborná veřejnost k dispozici text, jak jej uchovala středověká rukopisná tradice, a nikoliv stará nekritická vydání. Práce na edici Husových kostnických spisů podnítila i navazující výzkum. Z jeho výsledků můžeme uvést články Jany Nechutové o rukopisných kázáních a excerptech o míru z Husovy doby,¹⁵ příspěvek Petry Mutlové o Husově využívání Viklefa v kostnických spisech¹⁶ či studii Dušana Coufala o genezi a textové tradici 45 Viklefových článků¹⁷ (v edici Husových odpovědí byly užity dosud známé rukopisy notářského instrumentu o kondemnaci roku 1403, historie jejich textu je však mnohem složitější).

Kniha *Magistri Iohannis Hus Constantiensia* patří bez přehánění k nejdůležitějším bohemikálním edicím, které v posledních letech vyšly. Výzvy husovského bádání tím nejsou vyčerpány. Mezi dosud nevydanými nebo nevyhovujícím způsobem zpřístupněnými díly Jana Husa se stále nachází několik rozsáhlých spisů se spletitou textovou tradicí, zejména kazatelských sbírek. Jejich ediční zpracování zůstává úkolem budoucnosti.

PAVEL SOUKUP

15) Jana NECHUTOVÁ, *Sermones de pace*, The Bohemian Reformation and Religious Practice 10, 2015 (= Filosofický časopis, Special Issue 2/2015), s. 16–27; TÁŽ, *Notae de pace v pražském univerzitním kodexu IV G 6*, Studia historica Brunensia 62/1, 2015, s. 227–233.

16) Petra MUTLOVÁ, *Wyclif and Hus at the Council of Constance*, in: Wycliffism and Hussitism: Methods, Impact, Responses, edd. Kantik Ghosh – Pavel Soukup, Turnhout (= Medieval Church Studies) – v tisku.

17) Dušan COUFAL, *Ke sporům o Viklefa a jeho 45 článků (I): Oxfordské testimonium a Štěpán z Dolan*, Studia mediaevalia Bohemica 7, 2015, s. 211–248.